

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 7.6.2018
COM(2018) 437 final

2018/0226 (NLE)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА

за създаване на Програма за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия за периода 2021—2025 г. в допълнение към Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“

{SEC(2018) 291 final} - {SWD(2018) 307 final} - {SWD(2018) 308 final} -
{SWD(2018) 309 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

1.1. Основания и цели на предложението

Настоящото предложение е част от законодателния пакет за Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“. То е предназначено за прилагане на следващата многогодишна финансова рамка на ЕС за периода 2021—2027 г., на приоритетите на Комисията, определени в нейната Програма за работни места, растеж, справедливост и демократична промяна, и на цялостните приоритети на политиките на Комисията („Хоризонт Европа“).

Предложението за програмата на Евратом за научни изследвания и обучение се занимава с ключовия въпрос за различните приложения на ядрената енергия в Европа. Приложението на ядрената енергия за производство на енергия и за цели, различни от производството на енергия в полза на широката общественост в Европа изисква дългосрочни усилия за намаляване на рисковете за безопасността и сигурността и за подкрепа на разработването на безопасни ядрени технологии и оптимална радиационна защита. Публичните и частните научни изследвания на национално равнище имат значителна роля при тези усилия. Евратом има за задача да допълва приноса на държавите членки посредством общностна програма за научни изследвания и обучение.

В настоящото предложение за Програма на Евратом за научни изследвания и обучение за периода 2021—2025 г. (наричана по-долу „Програмата“), Комисията иска съгласието на Съвета за петгодишна програма¹, която ще продължи ключовите научноизследователски дейности на текущата програма², ще разшири изследванията към области на приложение на йонизиращите лъчения, различни от производството на енергия, и ще направи подобрения в областта на образованието, обучението и достъпа до научноизследователска инфраструктура. Предложената програма ще допълва „Хоризонт Европа“, като използва едни и същи инструменти и правила за участие. В предложението се определя бюджетът и общ набор от научноизследователски цели както за преките³, така и за непреките⁴ действия, които трябва да се осъществят в съответствие с работните програми, договорени с държавите членки.

Програмата ще подкрепя научните изследвания в областта на радиационната защита в контекста както на производството на ядрена енергия, така и в области на приложение на йонизиращите лъчения, различни от производството на енергия. Научните изследвания в последните области ще се разработват така, че да се намалят рисковете от експозиция в ниски дози чрез използване на тези технологии. От научните изследвания в областта на радиационната защита вече се е възползвал медицинският сектор. Съществува и значителен потенциал за обществена полза в сектори, включително промишлеността, селското стопанство, околната среда и сигурността. Една разпоредба, която дава възможност за хоризонтални дейности и полезни

¹ Срокът от пет години е установен в член 7 от Договора за Евратом.

² Те включват ядрената безопасност, сигурността, управлението на радиоактивни отпадъци и отработено гориво, радиационната защита и термоядрената енергия.

³ „Преки действия“ означава научноизследователски и иновационни дейности, предприемани от Комисията посредством нейния Съвместен изследователски център („JRC“);

⁴ „Непреки действия“ означава научноизследователски и иновационни дейности, предприемани от участниците, които получават финансова подкрепа от Европейската общност за атомна енергия.

взаимодействия с „Хоризонт Европа“, ще бъде също така от полза и за по-нататъшните изследвания в области на приложение на радиацията, различни от производството на енергия. Една от целите на Програмата е да направи ядрените технологии по-безопасни чрез постигане на по-добро разбиране на стареенето на ядрените реактори и чрез подобряване на стратегиите за управление на аварии. Програмата ще подкрепя и научните изследвания в областта на оценката и доказването на аспектите на безопасността на бъдещите технологии за ядрено делене, доколкото е необходимо, за да се запази експертният опит по отношение на безопасността в Общността. Бързо нарастващото използване на технологии за ядрено делене в световен мащаб придава на тази област на научни изследвания на Евратом още по-голямо значение. Програмата ще включва други също толкова важни задачи: насърчаване на възможни начини за управлението и погребването на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, както и подпомагане на подготвеността за извънредни ситуации, включващи радиация.

Като се има предвид разполагането на значителен брой технологии за ядрено делене в световен мащаб, Евратом трябва да продължи научните си изследвания за разработване на техники за подкрепа на ядрените гаранции, сигурността и усилията за неразпространение.

Програмата също така е насочена към развитието на термоядрената енергия, един от малкото възможни бъдещи варианти за базово, нисковъглеродно производство на електроенергия. Научните изследвания относно осъществимостта на тази технология са необходими в името на благоденствието на бъдещите поколения. Макар че разполагането на термоядрени централи, които могат да допринесат за декарбонизацията на енергийния микс на ЕС, продължава да бъде далечна перспектива, Програмата има за цел прилагането на европейската пътна карта за термоядрения синтез, с оглед постигане на целта за производство на електроенергия чрез термоядрен синтез. Това включва доказването на осъществимостта на термоядрения синтез като източник на енергия, чрез използване на съществуващи и бъдещи инсталации за термоядрен синтез, включително ITER⁵, както и подготовката за бъдещи термоядрени централи чрез разработване на модели, материали и технологии.

В усилията си за разработване на термоядрената енергия Програмата ще засили участието и ролята на отрасъла, със специален акцент върху улесняването на трансфера на ноу-хау от лаборатории по термоядрен синтез към отрасъла, който следва да поеме отговорността за проектирането на DEMO⁶ в подходящия момент.

В допълнение към тези научноизследователски дейности предложението предвижда по-специфични научни изследвания относно извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения. В програмата ще се разгледат въпроси като подобряване на необходимите умения, обмен на най-добри практики, разработване на техники и съфинансиране на научни изследвания относно общи въпроси, свързани с извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения.

⁵ Научноизследователско съоръжение с цел доказване на основните принципи на термоядрените електроцентрали в промишлен мащаб. ITER няма да произвежда електроенергия.

⁶ Демонстрационна термоядрена централа — съоръжение, предвидено след ITER, за демонстриране на всички компоненти на термоядрена централа, включително производство на електроенергия със затворен горивен цикъл.

По отношение на експертния опит и високите постижения в ядрената област в Общността, предложението за регламент на Евратом и предложението за „Хоризонт Европа“ вече ще позволи на изследователите в ядрената област да участват в схеми за образование и обучение, като действията „Мария Склодовска-Кюри“. Това ще помогне за поддържането на необходимите умения в рамките на Общността.

По отношение на научноизследователската инфраструктура, предложението включва финансова подкрепа за предоставянето, предлагането и даването на подходящ достъп до европейски и международни научноизследователски инфраструктури, включително тези на JRC.

В настоящото предложение се предвижда дата на прилагане от 1 януари 2021 г. То обхваща Съюз с 27 държави, като се има предвид нотификацията на Обединеното кралство за намерението му да се оттегли от Европейската общност за атомна енергия по член 50 от Договора за Европейския съюз, приложена по член 106а от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия и получена от Европейския съвет на 29 март 2017 г.

1.2. Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката

Програмата пренася основните цели на научноизследователските дейности от програмите на Евратом за периода 2014—2020 г.⁷, като прилага измененията, обяснени по-горе.

Програмата е също така в съответствие с предложенията за „Хоризонт Европа“, тъй като те са единствените програми на ЕС и Евратом, с които се подпомагат научните изследвания и иновациите (НИИ), и които допълват националното финансиране. Повечето разпоредби относно осъществяването, оценката и управлението са едни и същи и за двете. Областите на научните изследвания, подкрепяни от Програмата на Евратом, не са включени в „Хоризонт Европа“, както от правни съображения (отделни договори), така и от управленски такива (избягване на припокриване). Независимо от това ще се обърне повече внимание на разработването на полезни взаимодействия с „Хоризонт Европа“.

1.3. Съгласуваност с други политики на Съюза

Предложението е напълно съгласувано и съвместимо със съществуващите политики на ЕС. Тази инициатива е разработена като са взети предвид настоящите приоритети на Комисията⁸, инициативата „Бюджет на ЕС, ориентиран към резултатите“ (което означава, че програмите на ЕС, свързани с разходи, трябва да осигурят още по-добра икономическа ефективност, отколкото в миналото), прилагането на Глобалната

⁷ Включване на предложението за удължаване на програмата за периода 2019—2020 г. (COM (2017) 698).

⁸ Настоящата инициатива допринася за постигане на следните приоритети на Комисията: заетост, растеж и инвестиции; цифров единен пазар; устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата по-задълбочен и по-справедлив вътрешен пазар със засилена промишлена база. ЕС като по-мощен фактор на световната сцена.

стратегия на ЕС⁹ и предложението на Комисията за следващата многогодишна финансова рамка на ЕС.

Програмата е също така в съответствие с политиките на ЕС в областта на ядрените и свързаните с безопасността аспекти. По този начин тя подкрепя изпълнението на:

- Директива 2009/71/Евратом на Съвета за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации¹⁰, изменена с Директива 2014/87/Евратом на Съвета¹¹;
- Директива 2011/70/Евратом на Съвета за създаване на рамка на Общността за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци¹²;
- Директива 2013/59/Евратом на Съвета за определяне на основни норми на безопасност за защита срещу опасностите, произтичащи от излагане на йонизиращо лъчение¹³.
- Глава 7 от Договора за Евратом относно системата на ЕС за ядрените гаранции. Програмата допринася също така за програмите и стратегиите на Общността в областта на сигурността¹⁴.

Действията по Програмата следва да се използват за справяне със случаи на неефективност на пазара или с неоптимални по отношение на инвестициите ситуации, по адекватен начин, без да се дублира или да се изтласква частното финансиране, и да имат отчетлива европейска добавена стойност. Това ще осигури съгласуваност между действията на програмата и правилата на ЕС за държавните помощи, като се избягва неоправдано нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

2.1. Правно основание

Договорът за Евратом постановява, че Комисията отговаря за стимулирането и подкрепата на ядрените изследвания в държавите членки и за тяхното допълване чрез осъществяване на програма на Общността за научни изследвания и обучение (член 4 от Договора). Посочената програма трябва да се приеме от Съвета с единодушие по предложение от Европейската комисия (член 7 от Договора).

2.2. Субсидиарност

Проблемът, който трябва да бъде решен от програмата на Евратом, се отнася за ЕС като цяло, тъй като въпросите на ядрената безопасност и сигурност надхвърлят границите, и тъй като разработването на енергията от термоядрен синтез изисква научноизследователски усилия в много големи мащаби. Макар че само половината от държавите членки експлоатират ядрени централи като част от националния енергиен

⁹ [Глобална стратегия за външната политика и политиката на сигурност на Европейския съюз](#), юни 2016 г.

¹⁰ ОВ L 172, 2.7.2009 г., стр. 18.

¹¹ ОВ L 219, 25.7.2014 г., стр. 42.

¹² ОВ L 199, 2.8.2011 г., стр. 48.

¹³ ОВ L 13, 17.1.2014 г., стр. 1.

¹⁴ Европейска програма за сигурност (COM(2015) 185 final); План за действие в химичната, биологичната, радиологичната и ядрената област, COM (2017) 610 final.

микс, много повече са тези, които експлоатират реактори за научноизследователски цели или за производство на радиоактивни изотопи. Като се има предвид, че една ядрена авария може да засегне няколко държави членки, независимо от границите, всички държави от ЕС имат интерес в областта на ядрената безопасност, независимо че самите те не експлоатират реактори.

Всички държави членки използват радиация за медицински цели и в икономически приложения (селско стопанство, облъчване на храни, метрология и други). Докато относителната важност на този въпрос може да се различава в отделните държави от ЕС, всички те следователно имат интерес в ядрената и радиационната безопасност, и всички те произвеждат различни количества радиоактивни отпадъци, които изискват обработка и евентуално погребване. Хармонизираните стандарти, определени от различни директиви, и свързаните с тях научноизследователски приложения ясно подчертават необходимостта от разглеждане на техническите въпроси и въпросите, свързани с обучението, по еднакъв начин в целия ЕС.

Въпреки че ядрената сигурност е национална отговорност, преките дейности на Програмата помагат за намиране на отговор на някои от предизвикателствата в областта на сигурността, пред които е изправен ЕС, и на техните глобални измерения в областта на откриването на ядрени материали, ядрената криминалистика и свързаното с тях обучение.

2.3. Пропорционалност

Ще бъдат предприети мерки на равнище ЕС, за да се укрепи общата рамка за научни изследвания и иновации и да се координират усилията на държавите членки в областта на научните изследвания, като по този начин се избягва дублиране, запазва се критичната маса в ключови области и се гарантира използването на публично финансиране с оптимален ефект. Чрез такива мерки може да се постигне ливъридж във формата на допълнителни публични и частни инвестиции в научните изследвания и иновациите. Те са необходими и в подкрепа на разработването на политиките на ЕС и за постигане на целите, заложи в политиките на ЕС. Предложените мерки не надхвърлят изискуемото за постигане на целите на Общността.

2.4. Избор на инструмент

Правният акт е под формата на регламент, тъй като създава права и задължения за бенефициерите, които са задължителни в своята цялост и се прилага пряко във всички държави — членки на ЕС, и държавите, асоциирани към програмата.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

3.1. Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство

Междинната оценка на програмата на Евратом за периода 2014—2018 г.¹⁵ заключи, че тя е от голямо значение по отношение на всички обхванати дейности, включително ядрена безопасност, сигурност и гаранции, управление на радиоактивни отпадъци, радиационна защита и термоядрена енергия. По отношение на ефикасността и

¹⁵ COM(2017) 697 и SWD(2017) 426 и 427.

ефективността, в оценката бяха определени редица области, за които е необходимо Комисията и/или бенефициерите да предприемат действия. В нея се стигна до заключението, че следва да се предприеме следното действие:

- да продължи подкрепата за научните изследвания в ядрената област, с акцент върху ядрената безопасност, гаранции, сигурност, управлението на отпадъците, радиационната защита и разработването на термоядрена енергия;
- допълнително да се подобрява, съвместно с бенефициерите, организацията и управлението на европейските съвместни програми в ядрената област;
- да се продължават и активизират мерките на Евратом в областта на образованието и обучението, да се разработят относими знания и умения, които са в основата на всички аспекти на ядрената безопасност и сигурност, и на радиационната защита;
- да се използват допълнително полезните взаимодействия между програмата на Евратом и други тематични области на рамковата програма на Съюза, като се обхванат хоризонтални аспекти, като например медицинските приложения на радиацията, изменението на климата, сигурността и аварийната готовност, както и приноса към науката в ядрената област;
- да се използват допълнително полезните взаимодействия между преките и непреките действия по програмата на Евратом.

Оценката на въздействието съдържа по-подробно обяснение относно начина, по който се разглеждат тези въпроси в настоящото предложение.

3.2. Консултации със заинтересованите страни

Службите на Комисията са провели следните консултации: обща консултация относно многогодишната финансова рамка (МФР) и глава „Конкурентоспособност“, включително научни изследвания (януари — март 2018 г.), целева консултация по някои от дейностите на Програмата въз основа на онлайн въпросник (януари — февруари 2018 г.) и работен семинар с участието на заинтересовани страни в сферата на научноизследователската дейност, проведен на 21 февруари 2018 г. в Брюксел. Консултациите обхванаха ключовите области, относими към оценката на въздействието, включително относимост, ефективност, ефикасност, изпълнение и добавена стойност от ЕС. Няколко заинтересовани страни в сферата на научноизследователската дейност също изразиха становища пред Комисията относно различни аспекти на научните изследвания на Евратом. В оценката на въздействието се обобщават получените приноси и как те са били взети предвид в предложението.

3.3. Събиране и използване на експертни становища

В процеса на изготвяне на предложението Комисията събра приноси и взе предвид експертни становища от редица източници. През 2017 г. Научният и технически комитет на Евратом издаде становище относно бъдещата програма на Евратом, а две независими експертни групи докладваха относно междинната оценка на преките и непреките действия, извършени по програмата на Евратом за 2014—2018 г.¹⁶. През 2016 г. отделна експертна комисия извърши междинен преглед на съвместната европейска програма за научни изследвания в областта на термоядрения синтез,

¹⁶

https://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=h2020evaluation

прилагана от консорциума EUROfusion. В оценката на въздействието се съдържат подробности относно получените експертни становища и как те са били взети предвид в предложението.

3.4. Оценка на въздействието

Настоящото предложение е подкрепено от оценка на въздействието, по отношение на което Комитетът за регулаторен контрол издаде положително становище.

Оценката на въздействието, придружаваща настоящото предложение, е съсредоточена върху крайния продукт от междинната оценка на Програмата на Евратом и консултацията със заинтересованите страни. В нея се определят необходимите промени в обхвата, целите и метода на изпълнение на Програмата, и се вземат предвид хоризонталните цели на новата МФР (гъвкавост; съсредоточаване върху качеството на изпълнението, съгласуваност и полезни взаимодействия; и опростяване). Тя отговаря на изискванията на Финансовия регламент по отношение на провеждането на предварителна оценка за предложението за регламент на Съвета за създаване на Програма на Евратом за научни изследвания и обучение за периода 2021—2025 г.

3.5. Опростяване

Програмата ще се осъществява чрез използване на инструментите и правилата за участие, приложими за рамковата програма „Хоризонт Европа“. Мерките за опростяване, предложени в „Хоризонт Европа“, ще се прилагат по отношение на кандидатите и бенефициерите по програмата на Евратом. Като същевременно се гарантира необходимостта от непрекъснатост, когато е целесъобразно, очаква се предложените правила да намалят допълнително административната тежест, като се продължава процесът на опростяване, следван в текущите програми. Програмата ще бъде допълнително опростена, тъй като ще предложи единен списък от цели за преки и непреки действия. Вероятните въздействия върху опростяването и върху административната тежест са разгледани по-подробно в оценката на въздействието.

3.6. Основни права

Настоящият регламент зачита основните права и е съобразен с принципите, прогласени в Хартата на основните права на Европейския съюз.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

В бюджета за настоящото предложение се използват текущи цени. Законодателната финансова обосновка, приложена към предложението, определя последиците по отношение на бюджета, човешките и административните ресурси.

5. ДРУГИ АСПЕКТИ

5.1. Планове за изпълнение и механизми за мониторинг, оценка и докладване

Програмата ще се осъществява от службите на Комисията. Независимо от това, Комисията може да реши, ако това изглежда подходящо, да делегира осъществяването на някои части от Програмата, както е предвидено в член 10 от Договора за Евратом, на държави членки, лица или предприятия, както и на трети държави, на международни организации или на граждани на трети държави.

Оценките ще се извършват в съответствие с точки 22 и 23 от Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г.¹⁷, с което трите институции потвърдиха, че оценките на действащото законодателство и политики следва да служат като база за оценките на въздействието на вариантите за по-нататъшни действия. При оценките ще се оценяват ефектите на програмата, въз основа на програмните показатели/целеви стойности и подробен анализ на степента, в която Програмата може да се счита за относима, ефективна и ефикасна, и степента, в която осигурява достатъчна добавена стойност от ЕС и е съгласувана с други политики на ЕС. Те ще включват извлечените поуки, за да се установят всякакви пропуски/проблеми, или всякаква възможност за по-нататъшно подобряване на действията или резултатите от тях, и за да се допринесе за максимално увеличаване на използването им/въздействието от тях.

В системата за мониторинг и оценка, споделена с „Хоризонт Европа“, са предвидени основни пътища на въздействие, които ще спомогнат за докладването относно напредъка към постигането на целите на Програмата. Те попадат в четири допълващи се категории на въздействие (въздействия в научната, в социалната област, в иновациите и по отношение на политиките), като отразяват характера на инвестициите в НИИ. За всяка категория на въздействие ще се използват показатели за докладване относно напредъка в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план. Преките и непреките действия ще бъдат обект на обща междинна оценка.

5.2. Подробно разяснение на отделните разпоредби на предложението

Предложението ще промени съществуващата програма на Евратом, както следва:

- Структура на специфичните цели (член 3 и приложение I): основният акт въвежда единен набор от специфични цели както за преките, така и за непреките действия. Това ще позволи на Комисията при съставянето на работни програми да предлага съчетаване на инструменти и активи, като например нейната собствена научноизследователска инфраструктура и базата от знания на JRC. Този подход е разработен така, че да съответства на една от хоризонталните цели на МФР: опростяване и постигане на полезни взаимодействия.
- Преразглеждане на специфичните цели (член 3 и приложение I):
 - Намаляване на броя на специфичните цели от 13 през програмния период 2014—2018 г. до четири, както за преки, така и за непреки действия.
 - Въвеждане на специфична цел за подкрепа на политиката на ЕС в областта на ядрената безопасност, ядрените гаранции и сигурността.
 - Определяне на подкрепа за научни изследвания за извеждане от експлоатация: допустимите мерки включват научни изследвания в подкрепа на разработването и оценката на технологии за извеждане от експлоатация на ядрените инсталации и за възстановяване на околната среда, и обмен на най-добри практики и знания. Съсредоточаването върху извеждането от експлоатация отразява нарастващото търсене на такива услуги, принципа за възстановяване на околната среда, и многото ядрени реактори, които ще бъдат спрени окончателно.

¹⁷

Междунституционално споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.; ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1—14.

- Преразглеждане на обхвата на научните изследвания в областта на радиационната защита, което има за цел да допринесе за безопасното използване на приложенията с йонизиращи лъчения в ядрената наука и технологии, включително на сигурно и безопасно предлагане и употреба на радиоактивни изотопи. Някои от вариантите на приложения са медицинските, промишлените, космическите и научноизследователските приложения.
 - Единствената специфична цел на научните изследвания в областта на термоядрения синтез отразява промяна в посока към разработване на бъдещи термоядрени централи. Новата цел на научните изследвания в областта на термоядрения синтез обединява три специфични цели от текущата програма.
 - Единствена специфична цел за всички мерки, необходими за поддържане и допълнително развиване на експертни знания и високи постижения в ЕС. Тя включва мерки в областта на образованието и обучението, подкрепа за мобилността, достъп до научноизследователска инфраструктура, трансфер на технологии и управление и разпространение на знанията (текущата програма има отделни цели за тези мерки).
- Отваряне на действията „Мария Склодовска-Кюри“ (МСК) към учени в областта на ядрените изследвания: с нови разпоредби, предложени за „Хоризонт Европа“ и Програмата на Евратом, студентите и научните работници в ядрената област ще бъдат допустими за МСК. При използването на добре установен инструмент за подкрепа на образованието и обучението в Европа, новата Програма е разработена така, че да съответства на една от хоризонталните цели на МФР: постигане на полезни взаимодействия между инструментите за финансиране.
- Правни разпоредби, които улесняват полезните взаимодействия между Програмата на Евратом и „Хоризонт Европа“ (приложение 1 към основния акт за „Хоризонт Европа“): двата основни акта ще предоставят възможност за полезни взаимодействия, подробностите за който ще се определят в работните програми, като бъдат консултирани държавите членки.

За новата Програма на Евратом, както и за предишни такива, критериите за възлагане ще бъдат върховите постижения, въздействието и качеството и ефикасността на осъществяването.

Правилата на „Хоризонт Европа“ за участие и разпространение ще се прилагат и за Програмата на Евратом.

При изпълнението на Програмата Комисията ще се подпомага от комитет (вж. член 16) по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011. Той ще заседава в два състава (ядрено делене и термоядрен синтез), в зависимост от обсъжданите теми.

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА

за създаване на Програма за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия за периода 2021—2025 г. в допълнение към Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“

СЪВЕТАТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и по-специално член 7, първа алинея от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като взе предвид становището на Европейския парламент¹,

като взе предвид становището на Европейския икономически и социален комитет²,

като има предвид, че:

- 1) Една от целите на Европейската общност за атомна енергия („Общността“) е тя да допринася за повишаването на жизнения стандарт в държавите членки, в т.ч. чрез стимулиране и подкрепа за ядрените изследвания в държавите членки, и чрез допълването им с общностна програма за научни изследвания и обучение.
- 2) Ядрените изследвания могат да допринасят за социалното благополучие, икономическото благоденствие и екологичната устойчивост чрез подобряване на ядрената безопасност, сигурността и радиационната защита. Научните изследвания в областта на радиационната защита са довели до подобрения в областта на медицинските технологии, от които много граждани имат полза, и тези научни изследвания днес могат да доведат до подобрения в други сектори, като например промишлеността, селското стопанство, околната среда и сигурността. Еднакво важен е и потенциалният принос на ядрените изследвания за дългосрочната декарбонизация на енергийната система по безопасен, ефикасен и сигурен начин.
- 3) С цел да се осигури непрекъснатост на ядрените изследвания на общностно равнище е необходимо да се създаде Програма за научни изследвания и обучение на Общността за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2025 г. („Програмата“). Програмата следва да продължи да изпълнява основните научноизследователски дейности на предходни програми, като едновременно с това въвежда нови специфични цели и използва същия механизъм на изпълнение.
- 4) В доклада на Комисията относно междинната оценка на програмата на Евратом за научни изследвания и обучение за периода 2014—2018 г. (COM(2017) 697 final) се предвижда набор от ръководни принципи за Програмата. Те включват: да продължи подкрепата за научните изследвания в ядрената област, с акцент върху ядрената безопасност, гаранции и сигурност, управлението на отпадъците, радиационната защита

¹ Становище на... Становище, представено след незадължителна консултация.

² ОВ С..... Становище, представено след незадължителна консултация.

и разработките в термоядрената област; допълнително да се подобрява, съвместно с бенефициерите, организацията и управлението на европейските съвместни програми в ядрената област; да се продължат и засилят действията на Евратом в областта на образованието и обучението за развиване на съответни умения, които са в основата на всички аспекти на ядрената безопасност и сигурност и на радиационната защита; да се използват допълнително полезните взаимодействия между програмата на Евратом и други тематични области от Рамковата програма на Съюза; и да се използват допълнително полезните взаимодействия между преките и непреките действия по програмата на Евратом.

- 5) Концепцията за програмата и нейното разработване са на фона на необходимостта за създаване на критична маса от подкрепяни дейности. Това се постига чрез установяване на ограничен брой специфични цели, съсредоточени върху безопасното използване на ядреното делене за производство на енергия и за цели, различни от производството на енергия, чрез поддържане и развиване на необходимите експертни знания, чрез насърчаване на енергията от термоядрен синтез и чрез подкрепа на политиката на Съюза в областта на ядрената безопасност, ядрените гаранции и сигурност.
- 6) Научните изследвания в областта на термоядрената енергия се извършват в съответствие с европейската пътна карта за термоядрения синтез, която описва научните изследвания и разработки, необходими за осигуряване на основата за термоядрените централи за производство на електроенергия. В краткосрочен до средносрочен план ключовата стъпка е изграждането и експлоатацията на ITER, а една силна научноизследователска програма в областта на термоядрения синтез ще допълни европейските дейности по ITER с цел подпомагане на бъдещите дейности по ITER и подготовката за DEMO.
- 7) Като подкрепя ядрените изследвания, Програмата следва да допринесе за постигането на целите на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ („Хоризонт Европа“), създадена с Регламент (ЕС) № [...] на Европейския парламент и на Съвета³, и следва да улесни изпълнението на стратегията „Европа 2030“, както и да укрепи европейското научноизследователско пространство.
- 8) При Програмата следва да се търсят полезни взаимодействия с „Хоризонт Европа“ и други програми на Съюза — от разработването и стратегическото им планиране през подбора на проекти, управлението, комуникацията, разпространението и използването на резултатите до мониторинга, одитирането и управлението. За да се избегнат припокривания и дублиране и да се повиши ефектът на ливъридж от финансирането от ЕС, към дейности по „Хоризонт Европа“ може да се извършват прехвърляния от други програми на Съюза. В такива случаи те ще следват правилата на „Хоризонт Европа“.
- 9) Действията по Програмата следва обаче да се използват за справяне със случаи на неефективност на пазара или с неоптимални по отношение на инвестициите ситуации, по адекватен начин, без да се дублира или да се изтласква частното финансиране, и да имат отчетлива европейска добавена стойност. Това ще осигури съгласуваност между действията на програмата и правилата на ЕС за държавните помощи, като се избягва неоправдано нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар.
- 10) С настоящия регламент се определя финансов пакет за програма на Евратом за научни изследвания и обучение, който следва да представлява основната референтна сума по

³ Регламент (ЕС) № [...] на Европейския парламент и на Съвета за създаване на РП 9 на ЕС — Рамкова програма за научни изследвания и иновации (2021—2027 г.) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1291/2013 (ОВ L...).

смисъла на [позоваването да се актуализира съобразно новото междуинституционално споразумение: точка 17 от Междуинституционалното споразумение от 2 декември 2013 г. между Европейския парламент, Съвета и Комисията относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление] за Европейския парламент и за Съвета в рамките на годишната бюджетна процедура.

- 11) Регламент (ЕС, Евратом) № [...] на Европейския парламент и на Съвета⁴ („Финансовият регламент“) следва да се прилага за Програмата, освен ако не е предвидено друго в настоящия регламент. В него са определени правилата относно изпълнението на бюджета на Съюза, включително правилата относно безвъзмездните средства, наградите, поръчките, непрякото изпълнение, финансовата помощ, финансовите инструменти и бюджетните гаранции.
- 12) Видовете финансиране и методите за изпълнение по настоящия Регламент следва да се избират в зависимост от възможностите им за осъществяване на специфичните цели на действията и за постигане на резултати, като се вземат предвид по-специално разходите за проверките, административната тежест и очакваният риск от неспазване. По отношение на безвъзмездните средства това следва да включва разглеждане на възможността за използването на еднократни суми, единни ставки и единични разходи.
- 13) Към настоящия регламент се прилагат хоризонталните финансови правила, приети от Европейския парламент и от Съвета на основание член 322 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 106а от Договора за Евратом. Тези правила са установени във Финансовия регламент и определят по-специално процедурата за установяване и изпълнение на бюджета чрез безвъзмездни средства, поръчки, награди, непряко изпълнение, и предвиждат проверки на отговорността на финансовите участници. Правилата, приети на основание член 322 от ДФЕС и член 106а от Договора за Евратом, засягат също защитата на бюджета на Съюза в случай на всеобща слабост в прилагането на принципите на правовата държава в държавите членки, тъй като зачитането на тези принципи е съществена предпоставка за добро финансово управление и ефективно финансиране от Общността.
- 14) За целите на политиката на настоящата Програма може да бъде потърсено решение чрез финансовите инструменти в рамките на компонента на политиката „Научни изследвания и иновации“ на фонда InvestEU. Финансовото подпомагане следва да се използва за справяне със случаи на неефективност на пазара или с неоптимални по отношение на инвестициите ситуации, по адекватен начин, без да се дублира или да се изтласква частното финансиране или да се нарушава конкуренцията на вътрешния пазар. Действията следва да имат отчетлива европейска добавена стойност.
- 15) За да се гарантира възможно най-ефективното осъществяване и за постигане на съгласувана, изчерпателна и прозрачна рамка за бенефициерите, участието в Програмата и разпространението на резултатите от научните изследвания следва да са при условията на относимите правила, приложими към „Хоризонт Европа“, с някои адаптации или изключения. Определенията и основните видове действия, определени в „Хоризонт Европа“, следва да се прилагат и към Програмата.
- 16) Гаранционният фонд на участниците, създаден по линия на „Хоризонт 2020“ и управляван от Комисията, се оказва важен предпазен механизъм, който ограничава рисковете, свързани с дължимите и невъзстановени суми от неизпълнили задълженията си участници. Следователно той следва да бъде продължен и Взаимозастрахователният

механизъм (наричан по-долу за краткост „Механизмът“), създаден съгласно „Хоризонт Европа“, също следва да обхваща действия по настоящия регламент.

- 17) Съвместният изследователски център (JRC) следва да продължи да предоставя независими и ориентирани към потребителите научни доказателства и техническа подкрепа за политиките на Съюза през целия цикъл на политиката. Преките действия на JRC следва да се изпълняват по гъвкав, ефикасен и прозрачен начин с оглед на съответните нужди на потребителите на JRC и на нуждите на политиките на Съюза, както и на осигуряването на защитата на финансовите интереси на Съюза. JRC следва да продължи да генерира допълнителни ресурси.
- 18) В съответствие с Финансовия регламент, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁵, Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета⁶, Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета⁷ и Регламент (ЕС) 2017/193 на Съвета⁸ финансовите интереси на Съюза следва да се защитават посредством пропорционални мерки, включително посредством предотвратяване, разкриване, коригиране и разследване на нередности, в това число измами, събиране на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, налагане на административни санкции. В съответствие по-специално с Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 и Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, за да установи дали е налице измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза. В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1939 Европейската прокуратура може да разследва и да преследва по наказателен ред измами и други престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета⁹. В съответствие с Финансовия регламент всички лица или субекти, получаващи средства на Съюза, оказват пълно сътрудничество за защита на финансовите интереси на Съюза, предоставят необходимите права и достъп на Комисията, на OLAF, на Европейската прокуратура и на Европейската сметна палата (ЕСП) и гарантират, че всички трети страни, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права.
- 19) С цел гарантиране на еднакви условия за осъществяване на действията по Програмата, на Комисията следва да се предоставят изпълнителни правомощия. Тези правомощия

⁵ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1).

⁶ Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1).

⁷ Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2).

⁸ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

⁹ Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29).

следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰.

- 20) В съответствие с точки 22 и 23 от Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г., е налице необходимост да се извърши оценка на тази Програма въз основа на информацията, събрана посредством специфични изисквания за докладване, като същевременно се избягват свръхрегулирането и административната тежест, по-специално за държавите членки. Когато е целесъобразно, тези изисквания могат да включват измерими показатели като основа за оценката на ефектите от Програмата по места.
- 21) С управителния съвет на Съвместния изследователски център („JRC“), създаден с Решение 96/282/Евратом на Комисията¹¹, беше проведена консултация относно научното и технологичното съдържание на преките действия на JRC.
- 22) Комисията проведе консултации с Научния и технически комитет на Евратом.
- 23) От съображения за правна сигурност Регламент (Евратом) № [...] следва да бъде отменен,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

С настоящия регламент се създава Програма за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2025 г. (наричана по-долу „Програмата“) и се установяват правилата за участие в непреки действия по Програмата и за разпространение на резултатите от тях.

С него се определят целите на програмата, бюджетът за периода 2021—2025 г., формите на финансиране от Европейската общност за атомна енергия („Общността“) и правилата за предоставяне на такова финансиране.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат определенията в Регламент (ЕС) № xxx на Европейския парламент и на Съвета („Хоризонт Европа“)¹². Позоваванията в определенията на Съюза и на Програмата се считат за позовавания на Общността и на посочената Програма. Чрез дерогация, „работна програма“ означава документът, приет от Комисията за осъществяването на Програмата в съответствие с член 16 от настоящия регламент.

¹⁰ Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

¹¹ Решение 96/282/Евратом на Комисията от 10 април 1996 г. относно реорганизацията на Съвместния изследователски център (ОВ L 107, 30.4.1996 г., стр. 12).

¹² Пълно заглавие + препратка към ОВ

Член 3

Цели на Програмата

1. Програмата има следните общи цели:
 - а) да се стреми към научни изследвания в ядрената област и дейности за обучение с оглед подпомагане на постоянното подобряване на ядрената безопасност и сигурност, и на радиационната защита;
 - б) да даде потенциален принос за дългосрочната декарбонизация в енергийната система по един безопасен, ефикасен и сигурен начин.
2. Програмата има следните специфични цели:
 - а) подобряване на безопасното и сигурно използване на ядрената енергия и на приложенията на йонизиращите лъчения, различни от производството на енергия, включително ядрена безопасност, сигурност, гаранции, радиационна защита, безопасно управление на отработеното гориво и на радиоактивните отпадъци и извеждане от експлоатация;
 - б) поддържане и допълнително развиване на експертните познания и компетентности в Общността;
 - в) насърчаване на разработването на термоядрената енергия и допринасяне за изпълнението на пътната карта за термоядерния синтез;
 - г) подкрепа на политиката на Общността в областта на ядрената безопасност, гаранции и сигурност.
3. Целите, посочени в параграфи 1 и 2, се изпълняват в съответствие с приложение I.

Член 4

Бюджет

1. Финансовият пакет за изпълнение на Програмата е 1 675 000 000 евро по текущи цени.
2. Индикативното разпределение на сумата, посочена в параграф 1, е:
 - а) 724 563 000 евро за научни изследвания и разработки в областта на термоядерния синтез;
 - б) 330 930 000 евро в областта на ядреното делене, безопасността и радиационната защита;
 - в) 619 507 000 евро за преки действия, предприети от Съвместния изследователски център.

В рамките на годишната бюджетна процедура Комисията не може да се отклонява от сумата, посочена в параграф 2, буква в) от настоящия член.

3. Сумата, посочена в параграф 1, може да бъде използвана и за покриване на разходи за подготвителни, мониторингови, контролни, одитни дейности, оценка и други дейности и разходи, необходими за управление и осъществяване на Програмата, включително административните разходи, както и за оценка на постигането на нейните цели. От нея освен това може да се покриват разходи във връзка с проучвания, срещи на експерти, информационни и комуникационни дейности, доколкото те са свързани с целите на Програмата, както и разходи, свързани с информационотехнологични мрежи, насочени към обработката и обмена на информация, в т.ч. институционални

информационнотехнологични инструменти и друга техническа и административна помощ, необходими във връзка с управлението на Програмата.

4. При необходимост в бюджета за периода след 2025 г. може да се впишат бюджетни кредити за покриване на предвидените в параграф 3 разходи, така че да бъде възможно управлението на действията, които не са приключили към 31 декември 2027 г.
5. Бюджетните задължения за действия, които надхвърлят една финансова година, могат да се разпределят за няколко години под формата на годишни траншове.
6. Без да се засяга Финансовият регламент, разходите за действия, произтичащи от проекти, включени в първата работна програма, могат да бъдат допустими от 1 януари 2021 г.
7. Ресурсите, отпуснати на държавите членки в режим на споделено управление и прехвърлими в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) XX [...Регламент за общите разпоредби], могат по искане на държавите членки да бъдат прехвърлени към Програмата. Комисията изпълнява тези ресурси пряко в съответствие с член 62, параграф 1, буква а) от Финансовия регламент или непряко — в съответствие с буква в) от посочения член. Когато е възможно, тези ресурси се използват в полза на съответната държава членка.

Член 5

Трети държави, асоциирани към Програмата

1. Програмата е отворена за асоцииране на следните трети държави:
 - а) присъединяващи се държави, държави кандидатки и потенциални държави кандидатки — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Общността, определени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Общността и тези държави;
 - б) държави, попадащи в обхвата на Европейската политика за съседство — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Общността, определени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Общността и тези държави;
 - в) трети държави и територии, които отговарят на всички от следните критерии:
 - да разполагат с добър капацитет в областта на науката, технологиите и иновациите;
 - да се ангажират с основана на правила отворена пазарна икономика, включваща честно и справедливо отношение към правата върху интелектуалната собственост и подкрепена от демократични институции;
 - да насърчават активно политики за подобряване на икономическото и социалното благосъстояние на гражданите.

Асоциирането към Програмата на всяка от третите държави, посочени в буква в), трябва да е в съответствие с условията, определени в специално споразумение, което

обхваща участието на третата държава в програмата на Общността или на Съюза, при условие че споразумението:

- гарантира справедлив баланс по отношение за приносите и ползите на третата държава, участваща в Програмата;
 - определя условията за участието в Програмата, включително изчисляването на финансовия принос към Програмата и неговите административни разходи. Този принос представлява целеви приходи по член 21, параграф 5 от Финансовия регламент;
 - не предоставя на третата държава правомощия за вземане на решения по отношение на Програмата;
 - гарантира правата на Съюза да осигурява добро финансово управление и да защитава своите финансови интереси.
2. Обхватът на асоциирането на всяка трета държава към Програмата трябва да е съобразен с целта да се стимулира чрез иновации икономическият растеж в Съюза. Съответно, части от Програмата могат да бъдат изключени от споразумението за асоцииране за дадена държава, с изключение на присъединяващите се държави, държавите кандидатки и потенциалните държави кандидатки.
 3. Когато е целесъобразно, споразумението за асоцииране трябва да предвижда участието на правни субекти, установени в Съюза, в равностойни програми на асоциирани държави в съответствие с определените в тях условия.
 4. Условията, определящи равнището на финансовия принос, трябва да осигуряват автоматична корекция на всеки значителен дисбаланс спрямо сумата, която субектите, установени в асоциираната държава, получават чрез участието си в Програмата, като се вземат предвид разходите за управление, изпълнение и функциониране на Програмата.

Член 6

Осъществяване и форми на финансиране

1. Програмата се осъществява при пряко управление в съответствие с Финансовия регламент или при непряко управление с органите за финансиране, определени в член 61, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент.
2. Програмата може да предоставя финансиране чрез всяка една от формите, предвидени във Финансовия регламент, по-специално безвъзмездни средства, награди и поръчки. Тя може да предоставя също така финансиране под формата на финансови инструменти в рамките на операции за смесено финансиране.
3. Основните видове действия, които може да се използват по Програмата, са изброени и описани в приложение II към „Хоризонт Европа“.
4. Програмата подпомага и преки действия, предприети от Съвместния изследователски център.

Член 7

Европейски партньорства

1. Части от Програмата може да се изпълняват посредством европейски партньорства.
2. Участието на Общността в европейски партньорства може да се осъществява в която и да е от следните форми:

- а) участие в партньорства, създадени въз основа на меморандуми за разбирателство или договорни условия между Комисията и публични или частни партньори, в които се определят целите на партньорството, съответните ангажименти за финансови приноси и/или приноси в натура на партньорите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, както и крайният продукт, който трябва да бъде получен. Те включват определянето на допълнителни научноизследователски и иновационни дейности, които се изпълняват от партньорите и от Програмата (съвместно програмирани европейски партньорства);
 - б) участие и финансов принос в програма за научноизследователски и иновационни дейности въз основа на ангажимент на партньорите за финансови приноси и приноси в натура и интегриране на съответните им дейности посредством действие по съфинансиране на Програмата (съвместно финансирани европейски партньорства).
3. Европейските партньорства:
- а) се създават в случаите, когато чрез тях целите на Програмата ще бъдат постигнати по по-ефективен начин, отколкото от Общността самостоятелно;
 - б) се придържат към принципите на добавена стойност от Съюза, прозрачност, откритост, въздействие, ефект на ливъридж, дългосрочен финансов ангажимент на всички участващи страни, гъвкавост, съгласуваност и взаимно допълване със съюзни, местни, регионални, национални и международни инициативи.
 - в) са ограничени във времето и включват условия за постепенно прекратяване на финансирането по Програмата.
4. Разпоредбите и критериите за техния подбор, изпълнение, мониторинг, оценка и постепенно прекратяване се съдържат в приложение III към „Хоризонт Европа“.

Член 8

Свободен достъп и отворена наука

Разпоредбите относно свободния достъп и отворената наука, предвидени в „Хоризонт Европа“, се прилагат по отношение на Програмата.

Член 9

Допустими действия и правила за участие и разпространение на резултатите от научните изследвания

- 1. Допустими за финансиране са само действия, с които се изпълняват целите, посочени в член 3.
- 2. При спазване на трета и четвърта алинея от настоящия член, дял II относно правилата за участие в „Хоризонт Европа“ се прилага за действията, подкрепяни по Програмата. Позоваванията в него на Съюза и на Програмата се считат за позовавания на Общността и на посочената Програма, където е уместно. Позоваванията в него на „правила за сигурност“ включват отбранителните интереси на държавите членки по смисъла на член 24 от Договора за Евратом.
- 3. Чрез дерогация от член 36, параграф 4 от „Хоризонт Европа“, правото на възражение може да се разшири до достъпа посредством неизключителни лицензи.

4. Чрез дерогация от член 37, параграф 5 от „Хоризонт Европа“ бенефициерът, който е получил финансиране от Общността, предоставя достъп до своите резултати на институциите на Общността, органите за финансиране или съвместното предприятие „Термоядрен синтез за енергия“ за целите на разработването, прилагането и мониторинга на политиките и програмите на Общността и на задълженията по международното сътрудничество с трети държави и с международни организации. Тези права на достъп включват правото да се разрешава на трети страни да ползват резултатите при обществени поръчки и правото на преотстъпване на лицензи, и биват ограничени до нетърговска и неконкурентна употреба и се предоставят безвъзмездно.
5. Взаимозастрахователният механизъм, създаден по силата на „Хоризонт Европа“, обхваща риска, свързан с невъзстановяването на суми, дължими от бенефициери, на Комисията или финансиращите органи съгласно настоящия регламент.

Член 10

Кумулативно, допълнително и комбинирано финансиране

1. Програмата се осъществява в полезно взаимодействие с други програми за финансиране от Съюза. За постигане на целите на Програмата и за справяне с предизвикателства, които са общи за Програмата и за „Хоризонт Европа“, по дейностите, хоризонтално свързани с целите, залегнали в Програмата, или с тези за прилагане на „Хоризонт Европа“, или и с едните, и с другите, може да се ползва финансов принос от Общността. По-специално, по Програмата може да се предостави финансов принос за действията „Мария Склодовска-Кюри“ (МСК), за да се подпомогнат дейности, относими към научните изследвания в ядрената област.
2. За действие, за което е предоставен принос от друга програма на Съюза, може да бъде предоставен и принос по Програмата, при условие че приносите не обхващат едни и същи разходи. Правилата на всяка предоставяща принос програма на Съюза се прилагат по отношение на нейния съответен принос към действието. Кумулативното финансиране не може да надвишава общите допустими разходи за действието, а подпомагането по различните програми на Съюза може да се изчислява на пропорционална основа в съответствие с документите, определящи условията за подпомагане.
3. Действия, които отговарят на следните кумулативни и съпоставими условия:
 - а) били са подложени на оценка в рамките на покана за предложения по линия на Програмата;
 - б) отговарят на минималните изисквания за качество по посочената покана за предложения;
 - в) не може да бъдат финансирани в рамките на посочената покана за предложения поради бюджетни ограничения,

може да получават подпомагане от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд+ или Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони в съответствие с член [67], параграф 5 от Регламент (ЕС) XX [Регламент за общите разпоредби] и член [8] от Регламент (ЕС) XX [Финансиране, управление и мониторинг на общата селскостопанска политика], при условие че тези действия са в съответствие с целите на съответната програма. Прилагат се правилата на фонда, който предоставя подпомагането.

ГЛАВА II

ПРОГРАМИРАНЕ, МОНИТОРИНГ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ

Член 11

Работни програми

1. Програмата се осъществява чрез работни програми, посочени в член 110 от Финансовия регламент, чрез актове за изпълнение в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 16, параграф 4. В работните програми се определя, когато това е уместно, общата сума, запазена за операции за смесено финансиране.
2. В допълнение към изискванията по член 110 от Финансовия регламент в работните програми се включва следното:
 - а) посочване на сумата, разпределена за всяко действие, и индикативен график за изпълнение;
 - б) за безвъзмездни средства — приоритетите, критериите за подбор и възлагане и относителната тежест на различните критерии за възлагане, както и максималният дял на финансирането от общия размер на допустимите разходи;
 - в) всякакви допълнителни задължения за бенефициерите, в съответствие с членове 35 и 37 от „Хоризонт Европа“.
3. За многогодишната работна програма относно преките действия, предприети от Съвместния изследователски център, Комисията изисква становището на Съвета на управителите на Съвместния изследователски център в съответствие с Решение 96/282/Евратом.

Член 12

Мониторинг и докладване

1. Показателите за докладване относно напредъка на Програмата по отношение изпълнението на целите, определени в член 3, и пътищата на въздействие, се съдържат в приложение II.
2. С оглед гарантирането на ефективна оценка на напредъка на Програмата към постигане на целите ѝ, Комисията приема актове за изпълнение за разработването на разпоредби за рамка за мониторинг и оценка, включително чрез изменения на приложение II за преразглеждане и допълване на показателите за пътищата на въздействие, когато това е необходимо, както и за определяне на изходни линии и целеви стойности. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по консултиране, по силата на член 16, параграф 3.
3. Системата за докладване на качеството на изпълнението трябва да гарантира ефикасното, ефективно и навременно събиране на данните за мониторинга на осъществяването на програмата и на нейните резултати. За тази цел на получателите на средства от Общността и, където е приложимо, на държавите членки, се налагат пропорционални изисквания за докладване.

Член 13

Информация, комуникация, публичност, както и използване и разпространение на резултатите

1. Получателите на финансиране от Програмата посочват неговия произход и гарантират видимостта на финансирането от Общността (по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях), като предоставят съгласувана, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително медиите и обществеността.
2. Комисията осъществява информационни и комуникационни дейности по отношение на Програмата и нейните действия и резултати. Финансовите ресурси, разпределени на Програмата, допринасят също така за институционалната комуникация на политическите приоритети на Общността, доколкото те са свързани с целите, посочени в член 3.
3. Комисията също така изготвя стратегия за разпространение и използване на резултатите, за повишаване на достъпността и разпространението на генерираните в рамките на Програмата познания и резултати от научни изследвания и иновации, за да се ускори използването им с оглед на възприемането им от пазара и да се засили въздействието на Програмата. Финансовите ресурси, разпределени на Програмата, допринасят също така за институционалната комуникация на политическите приоритети на Общността, както и на дейностите по информация, комуникация, публичност, разпространение и използване на резултатите, доколкото тези приоритети и дейности са свързани с целите, посочени в член 3.

Член 14

Оценка

1. Оценките се извършват своевременно, така че да може да се използват в процеса на вземане на решения относно програмата, нейния приемник, както и други инициативи, относими към научните изследвания и иновациите.
2. Междинната оценка на Програмата се извършва, след като за изпълнението на Програмата се натрупа достатъчно информация, но не по-късно от три години след започване на осъществяването на програмата. Тя включва оценка на дългосрочното въздействие на предходни програми на Евратом и служи като основа за адаптиране на осъществяването на програмата, когато е целесъобразно.
3. В края на осъществяването на програмата, но не по-късно от четири години след края на периода, посочен в член 1, Комисията извършва окончателна оценка на Програмата. Тя включва оценка на дългосрочното въздействие на предходни програми.
4. Комисията представя заключенията от оценките и своите констатации и оценки на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

Член 15

Одити

1. Системата за контрол на Програмата трябва да осигурява подходящ баланс между доверието и контрола, като се вземат предвид административните и другите разходи за контрол на всички равнища, особено за бенефициерите.
2. Действията, които получават съвместно финансиране от различни програми на Съюза, се одитират само веднъж, като се обхващат всички относими програми и приложимите им правила.
3. Комисията или органът за финансиране може да използва комбинирани прегледи на системите на равнище бенефициер. Тези комбинирани прегледи са незадължителни за някои видове бенефициери и се състоят от одит на системите и процесите, който се допълва от одит на операциите и се извършва от компетентен независим одитор, квалифициран да извършва задължителен одит на счетоводни документи в съответствие с Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета. Те може да се използват от Комисията или от органа за финансиране за определяне на общата увереност относно доброто финансово управление на разходите, както и за преразглеждане на нивото на последващите одити и на сертификатите за финансовите отчети.
4. В съответствие с член 127 от Финансовия регламент Комисията или органът за финансиране може да разчита на одити относно използването на приноса от Общността, извършени от други лица или субекти, включително различни от тези, на които институции или органи на Съюза са възложили извършването на одити.
5. Одитите може да се извършват до две години след плащането на остатъка.

Член 16

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. Комитетът заседава в два различни състава, които се занимават съответно с въпросите на ядреното делене и с въпросите на термоядрения синтез от Програмата.
3. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 4 от Регламент (ЕС) № 182/2011.
4. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.
5. Когато становището на комитета трябва да бъде получено по писмена процедура, тази процедура се прекратява без резултат, ако в рамките на срока за даване на становище председателят на комитета вземе такова решение или обикновено мнозинство от членовете на комитета отправят такова искане.
6. Комисията редовно информира комитета за цялостния напредък по изпълнението на Програмата и му предоставя навременна информация за всички действия, които са предложени или финансирани по Програмата.

Член 17

Защита на финансовите интереси на Съюза

1. Комисията или нейни представители и Сметната палата имат правомощия за извършване на одити или — когато се отнася за международни организации — на проверки в съответствие с постигнатите с тях споразумения, по документи и на място, на всички бенефициери на безвъзмездни средства, изпълнители и подизпълнители, които са получили средства от Съюза съгласно настоящия регламент.
2. Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, в съответствие с разпоредбите и процедурите, предвидени в Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета, за да установи дали е имало измами, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза, във връзка с финансиране или бюджетни гаранции от Съюза съгласно настоящия регламент.
3. От компетентните органи на трети държави и международни организации може да се поиска да сътрудничат и с Европейската прокуратура, в съответствие със споразуменията за правна взаимопомощ, когато тя разследва престъпления, попадащи в нейната компетентност съгласно Регламент (ЕС) 2017/1939.
4. Без да се засягат параграфи 1 и 2, споразуменията за сътрудничество с трети държави и с международни организации, договорите, споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства и другите правни ангажименти, както и споразуменията за установяване на бюджетна гаранция, които са резултат от изпълнението на настоящия регламент, трябва да съдържат разпоредби, с които на Комисията, на Сметната палата и на OLAF изрично се предоставя правомощие да извършват такива одити, проверки на място и инспекции в рамките на съответната си компетентност. Това трябва да включва разпоредби, които да гарантират, че всички трети страни, които участват в изпълнението на средства от Съюза или на операция по финансиране, подпомагана изцяло или частично чрез бюджетна гаранция, предоставят равностойни права.

ГЛАВА III

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 18

Отмяна

Регламент [№: ... за създаване на програма на Евратом 2019—2020 г.] се отменя, считано от 1 януари 2021 г.

Член 19

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент не засяга продължаването или изменението на съответните действия съгласно Регламент [програмата на Евратом 2019—2020 г.], който продължава да се прилага за тези действия до тяхното приключване.

2. При необходимост всички неприключени задачи на комитета, създаден по силата на Регламент ...[*програмата на Евратом 2019-2020 г.*], се поемат от комитета, посочен в член 16.
3. Финансовият пакет за Програмата може да обхваща и разходи за техническа и административна помощ, необходими, за да се гарантира преходът между Програмата и мерките, приети по нейния предшественик [*програмата на Евратом 2019-2020 г.*].
4. Обратните постъпления от финансовите инструменти, създадени с Регламент [*програмата на Евратом 2019-2020 г.*], може да бъдат инвестирани в програма Invest EU, създадена с Регламент XX¹³.

Член 20

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета
Председател

ЗАКОНОДАТЕЛНА ФИНАНСОВА ОБОСНОВКА

1. РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

- 1.1. Наименование на предложението/инициативата
- 1.2. Съответни области на политиката (*програмен клъстер*)
- 1.3. Естество на предложението/инициативата
- 1.4. Мотиви за предложението/инициативата
- 1.5. Срок на действие и финансово отражение
- 1.6. Планирани методи на управление

2. МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

- 2.1. Правила за мониторинг и докладване
- 2.2. Система за управление и контрол
- 2.3. Мерки за предотвратяване на измами и нередности

3. ОЧАКВАНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

- 3.1. Съответни функции от многогодишната финансова рамка и разходни бюджетни редове
- 3.2. Очаквано отражение върху разходите
 - 3.2.1. *Обобщение на очакваното отражение върху разходите*
 - 3.2.2. *Очаквано отражение върху бюджетните кредити за административни разходи*
 - 3.2.3. *Финансов принос от трети страни*
- 3.3. Очаквано отражение върху приходите

1. РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

1.1. Наименование на предложението/инициативата

Регламент на Съвета за създаване на Програма за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия за периода 2021—2025 г. в допълнение към Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за отмяна на Регламент на Съвета относно програмата за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия (2019—2020 г.) в допълнение към Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“.

1.2. Съответни области на политиката (*програмен клъстер*)

01.03 Програма на Евратом за научни изследвания и обучение

1.3. Предложението/инициативата е във връзка с:

☒ ново действие

☐ ново действие след пилотен проект/подготвително действие¹

☐ продължаване на съществуващо действие

☐ сливане или пренасочване на едно или няколко действия към друго/ново действие

1.4. Мотиви за предложението/инициативата

1.4.1. *Изисквания, които трябва да бъдат изпълнени в краткосрочна или дългосрочна перспектива, включително подробен график за изпълнението на инициативата*

Използването на ядрената енергия за производство на енергия и за цели, различни от производството на енергия, изисква непрекъснати усилия за намаляване на рисковете за безопасността и сигурността и в подкрепа на развитието на безопасни и сигурни ядрени технологии и оптимална радиационна защита. Все по-голям брой различни приложения на йонизиращите лъчения изискват защита на хората и околната среда от нежелана експозиция на радиация. Технологиите с йонизиращо лъчение се използват всеки ден в Европа в редица области като здравеопазването, промишлеността и научните изследвания, като те предоставят големи ползи за европейските граждани и европейската икономика. Публичните и частните научни изследвания в държавите членки могат да допринесат значително за предоставянето на тези ползи и задачата на Евратом е да допълва националните усилия чрез изпълнение на базирана на Общността програма за научни изследвания и обучение.

Подкрепените от Евратом научни изследвания следва да помогнат на държавите членки и индустрията за спазването на изискванията на Договора за Евратом и на поредица от директиви:

- Директива 2014/87/Евратом на Съвета от 8 юли 2014 година за изменение на Директива 2009/71/Евратом за установяване на общностна рамка за

¹

Съгласно член 58, параграф 2, буква а) или б) от Финансовия регламент.

ядрената безопасност на ядрените инсталации, която въвежда като цел високото ниво на безопасност в целия ЕС с оглед предотвратяване на злополуки и избягване на изхвърляния на радиоактивни вещества извън ядрените инсталации. Посочената директива подчертава необходимостта държавите членки да използват резултатите от научните изследвания в нейното прилагане, и създава система на партньорски проверки.

- Директива 2011/70/Евратом на Съвета за създаване на рамка на Общността за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.
- Директива 2013/59/Евратом на Съвета за определяне на основни норми на безопасност за защита срещу опасностите, произтичащи от излагане на йонизиращо лъчение.
- разпоредби за изискванията за гаранции по Евратом, определени в глава 7 от Договора за Евратом и регламентите, свързани с тяхното прилагане.

Предложената програма ще се изпълнява от 2021 г. за период от 5 години, в съответствие с член 7 от Договора за Евратом, с възможност за удължаване за срок от 2 години до 2027 г. в съответствие с продължителността на „Хоризонт Европа“ и многогодишната финансова рамка.

Предложената програма ще продължи с ключовите научноизследователски дейности от текущата програма на Евратом (радиационна защита, ядрена безопасност, сигурност, управление на отпадъците, радиационна защита и термоядрена енергетика), като същевременно се засилва акцентът върху приложенията на йонизиращите лъчения в области, различни от производството на енергия, и извеждане от експлоатация.

- 1.4.2. *Добавена стойност от участието на Съюза (може да е в резултат от различни фактори, например ползи по отношение на координацията, правна сигурност, по-добра ефективност или взаимно допълване). За целите на тази точка „добавена стойност от участието на Съюза“ е стойността, която е резултат от намесата на ЕС и е допълнителна спрямо стойността, която би била създадена само от отделните държави членки.*

Основната европейска добавена стойност на Програмата е мобилизирането на по-широк набор от високи постижения, експертен опит и мултидисциплинарен подход в областта на ядреното делене и термоядрения синтез, отколкото това е възможно на равнището на отделните държави членки. Свързаните с ядрената енергия и йонизиращите лъчения технологии продължават да играят важна роля в живота на европейските граждани, независимо дали става дума за енергия и за сигурността на доставянето ѝ, или използването на радиация или радионуклиди в медицински или промишлени приложения. Безопасното и сигурно използване на тези технологии е от първостепенно значение и научноизследователските програми помагат за поддържане на най-високи стандарти за безопасност, сигурност и гаранции в тази област. Програмата също така е съсредоточена върху развитието на термоядрената енергетика, която е потенциален неизчерпаем и благоприятен за климата източник на енергия.

Един подход за целия ЕС към ядрената безопасност, управлението на радиоактивни отпадъци и радиационната защита е важен за гарантиране на възможно най-високите стандарти за защита на гражданите и околната среда в

цяла Европа и извън нея. Програмата предоставя също така възможност за разширяване на координирането в сферата на образованието и обучението в цяла Европа, използването на научноизследователските инфраструктури и международното сътрудничество. Това е от особена полза за по-малките държави членки, които могат да се възползват от икономии от мащаба благодарение на ефекта от обединяването на ресурси на европейско равнище. Чрез Съвместния изследователски център програмата предоставя важни независими научни становища в подкрепа на изпълнението на европейските политики в областта на ядрената безопасност, управлението на радиоактивни отпадъци, радиационната защита, ядрената сигурност, гаранциите и неразпространението. С уникалната си инфраструктура и лаборатории, JRC играе решаваща роля за ядрените изследвания и обучения в Европа. Участието на европейската промишленост в научноизследователски дейности в областта на термоядрения синтез насърчава иновациите, например чрез разработването на високотехнологични „спин-оф“ продукти в други сектори, като например медицината и въздухоплаването.

1.4.3. Изводи от подобен опит в миналото

Съгласно член 22 от Регламент (Евратом) № 1314/2013 през 2017 г. Комисията извърши междинна оценка на програмата на Евратом за периода 2014—2018 г. Нейният доклад (COM(2017) 697) съдържа стратегически преглед на процеса на оценка, както и нейните отговори на препоръките на независимите експертни групи. Придружаващите работни документи на службите на Комисията (SWD(2017) 426 и 427) предоставят повече подробности за оценката по отношение на относимост, ефикасност, ефективност и европейска добавена стойност. Ключовите послания от оценката са, както следва:

- да продължи подкрепата за научните изследвания в ядрената област, с акцент върху ядрената безопасност, гаранции и сигурност, управлението на отпадъците, радиационната защита и разработките в термоядрената област;
- допълнително да се подобрява, съвместно с бенефициерите, организацията и управлението на европейските съвместни програми в ядрената област;
- да се продължат и засилят действията на Евратом в областта на образованието и обучението за развиване на относими умения, които са в основата на всички аспекти на ядрената безопасност и сигурност и на радиационната защита;
- да се постигнат допълнителни полезни взаимодействия между програмата на Евратом и други тематични области на рамковата програма на ЕС, за да се обхванат хоризонтални аспекти, като например медицинските приложения на радиацията, изменението на климата, сигурността и аварийна готовност, както и приноса на науката в ядрената област;
- да се използват допълнително полезните взаимодействия между преките и непреките действия по програмата на Евратом.

1.4.4. Съгласуваност и евентуална синергия с други актове

Програмата на Евратом допълва и осигурява полезни взаимодействия с програмата за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ в области

като здравеопазването (медицински приложения на йонизиращи лъчения), сигурността, енергетиката и образованието и обучението. Научноизследователската програма на Евратом в областта на термоядрения синтез ще се провежда при пълно взаимно допълване и координация с дейностите по ITER. С програмата ще продължи привеждането в съответствие на програмите на държавите членки в областта на термоядрения синтез, радиационната защита и управлението на радиоактивни отпадъци, чрез осъществяването на европейски съвместни програми. Освен това се очакват полезни взаимодействия с програмите за извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения в области като разработване и изпитване на технологии, обучение и обмен на най-добри практики.

Програмата е съгласувана с всички относими политики на Съюза в области, свързани с научните изследвания и иновациите като цяло, и конкретно в областта на ядрените и свързаните с тях аспекти на сигурността. По този начин тя подкрепя изпълнението на:

- Директива 2009/71/Евратом на Съвета за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации, изменена с Директива 2014/87/Евратом на Съвета;
- Директива 2011/70/Евратом на Съвета за създаване на рамка на Общността за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
- Директива 2013/59/Евратом на Съвета за определяне на основни норми на безопасност за защита срещу опасностите, произтичащи от излагане на йонизиращо лъчение;
- Глава 7 от Договора за Евратом относно системата на ЕС за ядрените гаранции.

1.5. Срок на действие и финансово отражение

☒ Ограничен срок на действие

- ☒ в сила от 1.1.2021 г. до 31.12.2025 г.
- ☒ Финансово отражение от 2021 г. до 2025 г. за бюджетните кредити за поети задължения и от 2021 г. до 2031 г. за бюджетните кредити за плащания.

☐ неограничен срок на действие

- Изпълнение с период на започване на дейност от ГТТГ до ГТТГ,

последван от функциониране с пълен капацитет.

1.6. Планирани методи на управление²

☒ Пряко управление от Комисията

- ☒ от нейните служби, включително от нейния персонал в делегациите на Съюза;
- ☐ от изпълнителните агенции

☐ Споделено управление с държавите членки

☐ Непряко управление чрез възлагане на задачи по изпълнението на бюджета на:

- ☐ трети държави или на органите, определени от тях;
- ☐ международни организации и техните агенции (да се уточни);
- ☐ ЕИБ и Европейския инвестиционен фонд;
- ☐ органите, посочени в членове 70 и 71 от Финансовия регламент;
- ☐ публичноправни органи;
- ☐ частноправни органи със задължение за обществена услуга, доколкото предоставят подходящи финансови гаранции;
- ☐ органи, уредени в частното право на държава членка, на които е възложено осъществяването на публично-частно партньорство и които предоставят подходящи финансови гаранции;
- ☐ лица, на които е възложено изпълнението на специфични дейности в областта на ОВППС съгласно дял V от ДЕС и които са посочени в съответния основен акт.
- *Ако е посочен повече от един метод на управление, пояснете в частта „Забележки“.*

Забележки

Програмата ще се изпълнява пряко от службите на Комисията. Комисията обаче може да реши, ако сметне за необходимо, да повери осъществяването на някои части от програмата на държави членки, лица или предприятия, или на трети държави, на

²

Подробности във връзка с методите на управление и позоваванията на Финансовия регламент могат да бъдат намерени на уебсайта BudgWeb:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

международни организации или граждани на трети държави в съответствие с член 10 от Договора за Евратом.

2. МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

2.1. Правила за мониторинг и докладване

Да се посочат честотата и условията.

Определени са краткосрочни, средносрочни и дългосрочни показатели въз основа на редица пътища на въздействие. Разработени са правила за докладване за участниците, като са взети предвид тези показатели, но също и със съзнателното намерение да се ограничи административната тежест за участниците. Винаги, когато е възможно, данните ще бъдат събирани от отворени източници.

Всички данни за процесите на управление (заявления, процент на успеваемост, време за отпускане на безвъзмездни средства, вид на бенефициерите и др.) ще се събират и съхраняват, като се предоставят на разположение в реално време посредством специално съхранение на данни. Днес референтната система (CORDA) функционира добре и е на разположение на държавите членки, както и на другите заинтересовани органи.

Ще бъде изготвен доклад, който дава информация за процесите на управление (от година първа), а постепенно и информация относно крайния продукт и резултатите. Планирани са междинна оценка и окончателна оценка.

Освен това преките действия на JRC се оценяват вътрешно чрез ежегодна вътрешна проверка и външно чрез партньорска проверка от редица експерти на високо равнище, подбрани в консултация с Управителния съвет на JRC.

2.2. Системи за управление и контрол

2.2.1. *Обосновка на предложените начини за управление, механизми за финансиране на изпълнението, начини за плащане и стратегия за контрол*

Програмата на Евратом ще се осъществява в режим на пряко управление. Комисията обаче може да реши, ако това се счита за уместно и ефективно, осъществяването на дейности на Евратом да се извършва чрез споделено и/или непряко управление.

Стратегията за контрол ще се основава на:

- процедури за подбор на най-добрите проекти и превръщането им в правни инструменти;
- управление на проекти и договори през целия жизнен цикъл на всеки проект;
- предварителни проверки на 100 % от исканията за плащане,
- сертификати за финансовите отчети над определен праг;
- последващи одити върху извадка от изплатени искания;
- и научна оценка на резултатите от проектите.

Първите данни от одити на „Хоризонт 2020“ (включително на програмата на Евратом) показват, че процентите на грешка са били запазени в рамките на очаквания диапазон (вж. раздел 2.2.2). Това показва, че дори и все още да могат да бъдат доразработени, вече въведените мерки за опростяване са били ефективни.

2.2.2. *Информация относно установените рискове и системите за вътрешен контрол, създадени с цел намаляването им*

Основният модел за финансиране до момента е бил възстановяването на допустимите разходи. Като Европейската сметна палата последователно е посочвала, за последен път в годишния си доклад за 2016 г. „Основният риск за редовността на операциите се състои в това, че бенефициерите могат да декларират недопустими разходи, които да не бъдат открити или коригирани, преди [възстановяването]. Този риск е особено висок за Седмата рамкова програма [и по аналогия с програмата на Евратом], чиито сложни правила за допустимост често се тълкуват погрешно от бенефициерите (особено от бенефициерите, които не са запознати в дълбочина с правилата, като например МСП, участници за пръв път и образувания от държави извън ЕС)“.

Европейската сметна палата призна значението на въведеното в „Хоризонт 2020“ опростяване [и по този начин също за програмата на Евратом за периода 2014—2018 г.]. Тя обаче препоръча в годишния си доклад за 2016 г. по-широко използване на опростените варианти за разходите (ОВР). Такива ОВР вече са в употреба в части от програмата, или за конкретни видове разходи.

За безвъзмездните средства прогнозният представителен процент на грешките за Седмата рамкова програма [включително Евратом] е бил 5 %, с „остатъчен“ процент на грешки от около 3 %, след като са взети предвид всички възстановявания и корекции, които са били или ще бъдат приложени. Независимо от това, процентите на грешки са били по-ниски в онези части от програмата, в които е било възможно да се използват по-широко опростените варианти за разходите (ОВР) и/или когато е участвала малка и стабилна група бенефициери.

Първите резултати от програмата „Хоризонт 2020“ (включително програмата на Евратом) предполагат представителен процент на грешки от около 3 %, с остатъчен процент на грешки под 2,5 %. Следва обаче да се има предвид, че това е ранна прогнозна оценка, която следва да се използва с повишено внимание, като изглежда че ще се повиши, вероятно на ниво от 3—4 % (нивото на грешка, предвидено от Комисията за нейното предложение за „Хоризонт 2020“ и Евратом за периода 2014—2018 г. беше 3,5 %, въпреки че то не е взело предвид различни допълнителни усложнения, добавени по време на законодателния процес). Остатъчният процент на грешки следва да остане някъде под 3 %; твърде рано е да се каже дали ще бъде постигнат размер от 2 %.

Някои грешки възникват, тъй като бенефициери не са разбрали правилата. Тези грешки могат да бъдат преодоляни чрез опростяване, въпреки че винаги ще остане известна комплексност. Други грешки възникват, тъй като бенефициери не са спазвали правилата. Въпреки че това е в малък брой случаи, опростяване на действащите правила няма да реши този въпрос.

Извършеният анализ на процента на грешките³³ при „Хоризонт 2020“ (включително програмата Евратом) и проведените досега одити показват, че:

33

% от стойността в евро спрямо всички корекции в преки разходи в полза на бюджета на ЕС

— около 63 % от грешките се отнасят до грешки при начисляване на разходите за персонал. Установени обичайни проблеми са неправилното изчисляване на отработените часове; неточни ставки или неточен брой начислени часове.

— около 22 % от грешките се отнасят до други преки разходи (различни от тези за персонал). Най-обичайната грешка, която е установена, е липсата на пряко измерване на разходите.

— около 6 % от грешките се отнасят до разходи по подизпълнителски договори, 4 % — за пътни разходи и 5 % за други категории. Следва да се има предвид, че непреките разходи, 28 % от грешките в Седмата рамкова програма (включително Евратом), са сведени почти до нула благодарение на въвеждането на фиксираната ставка на непреките разходи.

Грешките, констатирани при одити по „Хоризонт 2020“ и програмата на Евратом, показват, че някои биха могли да бъдат избегнати чрез опростяване и избягването на ненужния формализъм в правилата. Вече са направени някои промени по „Хоризонт 2020“ и Евратом (например нови правила за вътрешно фактуриране и допълнително възнаграждение), а други ще бъдат направени, когато е възможно, в „Хоризонт Европа“ и в програмата на Евратом за 2021—2025 г. Подобни промени обаче сега ще бъдат ограничени в своя ефект върху процента на грешки, като се избягват по принцип само малки грешки.

По-широкото използване на ОВР, например единни ставки и единични разходи, както и продължаващото опростяване на правилата, ще спомогне за намаляване на бъдещия процент грешки, оценяван на 3—4 % на представителна основа. Независимо от това, намиращият се в основата проблем с грешките при метод на финансиране, основан на възстановяване на допустимите разходи, остава. При такава система представителният процент грешки би могъл да бъде намален до 2,5 — 3,5 %, като остатъчният процент грешки след корекциите се очаква да бъде около 2 % (но не непременно под това).

При „Хоризонт 2020“ беше въведена схема за финансиране с еднократни суми за МСП на етап 1. Това дава възможност за плащане в размер на 50 000 евро при предоставянето на задоволителни научни резултати. Не се изисква допълнителна обосновка за това плащане, например фактури, доказателства за плащане, графици и др. Няма финансови грешки.

Финансирането с еднократни суми бе предложено за „Хоризонт 2020“, но бе сметнато за неподходящо или прибързано. Независимо от това Комисията, в работната програма на „Хоризонт 2020“ за 2018 г., прилага пилотни схеми, основани на финансиране с еднократни суми. В същото време тя предприе редица действия в областта на комуникацията, за да се разсеят опасенията на заинтересованите страни относно тази форма на финансиране.

Пилотната схема трябва да бъде оценена, по-специално за да се установи дали тя постига всички цели на Програмата (не само намаляването на процента на грешки). Несъмнено обаче по-широкото използване на финансиране с фиксирани ставки би намалило процента на грешки. То обаче ще придвижи рисковете към други етапи от системата за вътрешен контрол — оценката ще придобие по-голямо значение, както и оценката на престацията.

Предложението за програмата на Евратом позволява на Комисията да използва модела за финансиране с еднократни суми и Комисията възнамерява да

използва по-широко този модел за финансиране. Все още обаче е твърде рано да се каже колко широко може да бъде използван той. Това ще зависи от резултатите от пилотните проекти, които се осъществяват в момента.

Броят на включените сделки означава, че високото ниво на систематичен предварителен контрол би било много скъпо. Поради това настоящата стратегия за контрол се базира на основи на риска предварителни и последващи проверки за оценка на нивото на грешките, както и за откриване и възстановяване на недопустимите суми. Тъй като процентите на грешки са останали в рамките на установения диапазон, тази стратегия за контрол се счита за ефективна. Включено е по-нататъшно разработване на някои аспекти, например включването на одит на системи и процеси, но радикална промяна не се предлага.

2.2.3. *Оценка и обосновка на разходната ефективност на проверките (съотношение „разходи за контрол ÷ стойност на съответните управлявани фондове“) и оценка на очакваната степен на риска от грешки (при плащане и при приключване)*

Прогнозната оценка на разходите на системата за контрол (оценка, подбор, управление на проекти, предварителен и последващ контрол) е в границите на 3—4 % при различните служби на Комисията, отговарящи за осъществяването на предишните рамкови програми за 2017 г. (включително разходи за управлението на Седмата рамкова програма и „Хоризонт 2020“). Това се счита за разумен разход в контекста на усилията, необходими за гарантиране, че целите са постигнати, и на броя на сделките.

Очакваният риск от грешки при плащания за безвъзмездна финансова помощ с модел на финансиране, основан на възстановяването на допустимите разходи, е 2,5—3,5 %. Рискът от грешки при приключването (след ефекта от проверките и корекциите) е около (но не непременно под) 2 %. Очакваният риск от грешки за безвъзмездните средства с модел на финансиране, основаващ се на еднократни суми, е близък до 0 % (при плащането и при приключването). Общо очакваните проценти на грешки ще зависят от баланса между двата метода на финансиране (възстановяване на допустими разходи и еднократни суми). Комисията има за цел да прилага модела на финансиране с еднократни суми, където това е уместно. Независимо от това, основният стимул за възприемане на финансирането с еднократни суми няма да бъде намаляване на процента на грешките, а постигането на всички цели на програмата. Този сценарий се основава на допускането, че мерките за опростяване няма да претърпят значителни изменения в рамките на процеса на вземане на решение.

Бележка: този раздел се отнася само до процеса на управление на безвъзмездните средства; за административните и оперативните разходи по процедури за обществени поръчки рискът от грешки при плащане и при приключването следва да е под 2 %.

2.3. *Мерки за предотвратяване на измами и нередности*

Да се посочат съществуващите или планираните мерки за превенция и защита, например от стратегията за борба с измамите.

Службите на Комисията, отговорни за изпълнението на програмата на Евратом, решително ще се борят с измамите на всички етапи от процеса на управление на безвъзмездните средства. Те разработиха и прилагат стратегии за борба с

измамите, включително по-интензивно добиване на информация, особено посредством съвременни информационнотехнологични средства, обучение и информиране на персонала. Тези усилия ще продължат. Като цяло предложените мерки следва да окажат положително въздействие върху борбата с измамите, в частност чрез поставеното по-силно ударение върху одита, основан на риска, и по-задълбочената научна оценка и контрол.

Текущата стратегия на службите на Комисията за борба с измамите, отговарящи за изпълнението на предходните програми на Евратом, включващи безвъзмездни средства, както и стратегиите за борба с измамите във връзка с други разходи, ще бъдат актуализирани след преразглеждането на Стратегията на Комисията за борба с измамите през 2018 г. Това ще обхваща също така рисковете, свързани финансирането с еднократни суми, при което има различни рискове, които трябва да бъдат взети под внимание.

Следва да се подчертае, че установените измами са много малко спрямо общите разходи, но независимо от това генералните дирекции, отговорни за изпълнението на бюджета за научни изследвания, запазват твърдата си решимост за борба с тях.

Законодателството ще гарантира, че одитите и проверките на място могат да се извършват от службите на Комисията, включително ОЛАФ, като се използват стандартните разпоредби, препоръчани от OLAF.

3. ОЧАКВАНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

3.1. Функция от многогодишната финансова рамка и предложени нови разходни бюджетни редове

Функция от многогодишната финансова рамка	Бюджетен ред	Вид на разхода	Финансов принос			
	1. Единен пазар, иновации и цифрова сфера	Многогод./ ³⁴ едногод ³⁵ .	от държави от ЕАСТ ³⁵	от държави кандидатк ³⁶ и	от трети държави	по смисъла на член [21, параграф 2, буква б)] от Финансовия регламент
Н1	01.010301 Разходи, свързани с длъжностни лица и временно наети лица, изпълняващи програми за научни изследвания и иновации — програма на Евратом	Едногод.	НЕ	ДА	ДА	НЕ
	01.010302 Външен персонал, работещ по програми за научни изследвания и иновации — програма на Евратом					
	01.010303 Други разходи за управление за програми за научни изследвания и иновации — програма на Евратом					
	01.030100 Научни изследвания и разработки в областта на термоядрения синтез	Многого д.				
	01.030201 Ядрено делене, безопасност и радиационна защита					
	01.030202 Преки действия, предприети от Съвместния изследователски център.					

³⁴ Многогод. = многогодишни бюджетни кредити / Едногод. = едногодишни бюджетни кредити.

³⁵ ЕАСТ: Европейска асоциация за свободна търговия.

³⁶ Държави кандидатки и, ако е приложимо, потенциални кандидатки от Западните Балкани.

3.2. Очаквано отражение върху разходите

3.2.1. Обобщение на очакваното отражение върху разходите

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Функция от многогодишната финансова рамка	1	Единен пазар, иновации и цифрова сфера
--	----------	--

			2021	2022	2023	2024	2025	След 2025 г.	ОБЩО
Бюджетни кредити за оперативни разходи (разбити по бюджетните редове, изброени в точка 3.1)	Поети задължения	1)	202,364	205,998	210,531	214,085	219,475		1052,453
	Плащания	2)	4,171	174,120	180,924	196,838	202,306	294,094	1052,453
01 03 01 научни изследвания и разработки в областта на термоядрения синтез	Поети задължения	1a)	130,964	133,300	136,249	138,523	142,054		681,089
	Плащания	2a)		125,000	128,000	132,000	135,000	161,089	681,089
01 03 02 01 ядрено делене, безопасност и радиационна защита	Поети задължения	1b)	59,815	60,882	62,229	63,268	64,881		311,074
	Плащания	2b)		40,000	42,000	53,000	55,000	121,074	311,074
01 03 02 02 преки действия, предприети от Съвместния изследователски център (JRC)	Поети задължения	1c)	11,585	11,817	12,053	12,294	12,541		60,290
	Плащания	2c)	4,171	9,120	10,924	11,838	12,306	11,931	60,290
Бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за програмата ³⁷	Поети задължения = Плащания	3)	119,636	122,002	124,469	126,915	129,525		622,547
ОБЩО бюджетни кредити за	Поети задължения	=1+3	322,000	328,000	335,000	341,000	349,000		1675,000

³⁷

Техническа и/или административна помощ и разходи в подкрепа на изпълнението на програми и/или действия на ЕС (предишни редове ВА), непреки научни изследвания, преки научни изследвания.

финансовия пакет на програмата	Плащания	=2+3	123,807	296,122	305,393	323,753	331,831	294,094	1675,000
--------------------------------	----------	------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------

Функция от многогодишната финансова рамка	7	„Административни разходи“
---	---	---------------------------

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

		2021	2022	2023	2024	2025	След 2025 г.	ОБЩО
Човешки ресурси								
Други административни разходи								
ОБЩО бюджетни кредити за ФУНКЦИЯ 7 от многогодишната финансова рамка	(Общо задължения = поети плащания)							

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

		2021	2022	2023	2024	2025	След 2025 г.	ОБЩО
ОБЩО бюджетни кредити по всички ФУНКЦИИ от многогодишната финансова рамка	Поети задължения	322,000	328,000	335,000	341,000	349,000		1675,000
	Плащания	123,807	296,121	305,393	323,753	331,831	294,094	1675,000

3.2.2. Резюме на очаквано отражение върху бюджетните кредити за административни разходи

- ☐ Предложението/инициативата не налага използване на бюджетни кредити за административни разходи
- ☒ Предложението/инициативата налага използване на бюджетни кредити за административни разходи съгласно обяснението по-долу:

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Години	2021	2022	2023	2024	2025	ОБЩО
--------	------	------	------	------	------	------

ФУНКЦИЯ 7 от многогодишната финансова рамка						
Човешки ресурси						
Други административни разходи						
Междинен сбор за ФУНКЦИЯ 7 от многогодишната финансова рамка						

Извън ФУНКЦИЯ 7 ³⁸ от многогодишната финансова рамка						
Човешки ресурси ³⁹	79,863	81,550	83,274	85,034	86,833	416,554
Други разходи с административен характер ⁴⁰	39,773	40,452	41,195	41,881	42,692	205,993
Междинен сбор извън ФУНКЦИЯ 7 от многогодишната финансова рамка	119,636	122,002	124,469	126,915	129,525	622,547

ОБЩО	119,636	122,002	124,469	126,915	129,525	622,547
-------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

³⁸ Техническа и/или административна помощ и разходи в подкрепа на осъществяването на програми и/или действия на ЕС (придирни редове ВА), непреки научни изследвания, преки научни изследвания.

³⁹ Тези данни включват само оправомощения персонал, наличен през 2020 г. в генералните дирекции, и не включват допълнителния персонал, чиито възнаграждения са изплащани от финансовия принос на бъдещите асоциирани държави, както и необходимия персонал, в случай че Комисията реши, ако сметне за необходимо, да повери осъществяването на някои части от програмата в съответствие с член 10 от Договора за Евратом.

⁴⁰ Тези данни представляват прогнозните максимални административни разходи, които са необходими за прилагането на правното основание.

Необходимите бюджетни кредити за административни разходи ще бъдат покрити от бюджетните кредити, които вече са разпределени за управлението на действието и/или които са преразпределени, при необходимост заедно с всички допълнителни отпуснати ресурси, които могат да бъдат предоставени на управляващата ГД в рамките на годишната процедура за отпускане на средства, и като се имат предвид съществуващите бюджетни ограничения.

3.2.2.1. Очаквани нужди от човешки ресурси

- ☐ Предложението/инициативата не налага използване на човешки ресурси
- ☒ Предложението/инициативата налага използване на човешки ресурси съгласно обяснението по-долу:

Оценката се посочва в еквиваленти на пълно работно време

Години		2021	2022	2023	2024	2025
Длъжности в щатното разписание (длъжностни лица и срочно наети служители)						
Централа и представителства на Комисията						
Делегации						
Научни изследвания		556	556	556	556	556
Външен персонал (в еквивалент на пълно работно време: ЕПРВ) — ДНП, МП, КНЕ, ПНА и МЕД						
Финансирани от ФУНКЦИЯ 7 от многогодишната финансова рамка	- в централата					
	- в делегациите					
Финансирани от финансовия пакет на програмата ⁴¹	- в централата					
	- в делегациите					
Научни изследвания		185	185	185	185	185
Други бюджетни редове (да се посочат)						
ОБЩО		741	741	741	741	741

Тези данни включват само оправомощения персонал, наличен през 2020 г. в генералните дирекции, и не включват допълнителния персонал, чиито възнаграждения са изплащани от финансовия принос на бъдещите асоциирани държави, както и необходимия персонал, в случай че Комисията реши, ако сметне за необходимо, да повери осъществяването на някои части от програмата в съответствие с член 10 от Договора за Евратом.

Нуждите от човешки ресурси ще бъдат покрити от персонала на ГД, на който вече е възложено управлението на дейността и/или който е преразпределен в рамките на ГД, при необходимост заедно с всички допълнителни отпуснати ресурси, които могат да бъдат предоставени на управляващата ГД в рамките на годишната процедура за отпускане на средства и като се имат предвид бюджетните ограничения.

Описание на задачите, които трябва да се изпълнят:

Длъжностни лица и срочно наети служители	Задачи, произтичащи от управлението и осъществяването на програмата за ядрени изследвания и обучение, по-специално свързани с управлението на ядрените отпадъци, ядрената безопасност и ядрените гаранции, както и сигурността и термоядрения синтез.
Външен персонал	

⁴¹ Подтаван за външния персонал, покрит с бюджетните кредити за оперативни разходи (предишни редове ВА).

3.2.3. Финансов принос от трети страни

Предложението/инициативата:

- ☐ не предвижда съфинансиране от трети страни
- ☒ предвижда следното съфинансиране от трети страни, като оценките са дадени по-долу:

Бюджетни кредити в млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Години	2021	2022	2023	2024	2025	ОБЩО
Да се посочи съфинансиращият орган						
ОБЩО съфинансирани бюджетни кредити ⁴²	р.м.	р.м.	р.м.	р.м.	р.м.	р.м.

3.3. Очаквано отражение върху приходите

- ☐ Предложението/инициативата няма финансово отражение върху приходите.
- ☒ Предложението/инициативата има следното финансово отражение:
 - ☐ върху собствените ресурси
 - ☒ върху разните приходи

Моля, посочете дали приходите са записани по разходни бюджетни редове X.

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред:	Отражение на предложението/инициативата				
	2021	2022	2023	2024	2025
Позиция 6011	р.м.	р.м.	р.м.	р.м.	р.м.
Позиция 6012					
Позиция 6013					
Позиция 6031					

За целевите приходи да се посочат съответните разходни бюджетни редове.

01.03XX Бюджетни кредити, начислени от вноски от трети страни

Други забележки (например метод/формула за изчисляване на отражението върху приходите или друга информация).

Трети държави могат да имат принос към програмата чрез споразумения за асоцииране. Условиата, определящи равнището на финансовия принос, се определят в споразумения за асоцииране с всяка държава и трябва да осигуряват автоматична корекция на всеки значителен дисбаланс спрямо сумата, която субектите, установени в асоциираната държава, получават чрез

⁴²

Двустранните споразумения за асоцииране все още не са уточнени. Финансовият принос от асоциираните държави ще бъде в допълнение към сумите, представени в настоящата законодателна финансова обосновка.

участието си в програмата, като се вземат предвид разходите за управление на програмата.